

TTB HALK SAĞLIĞI KOLU GEZİCİ SEMİNERİ DEĞERLENDİRME RAPORU

Dr. Necati DEDEOĞLU*

TTB Halk Sağlığı Kolunun girişimi ile düzenlenen "Gezici Eğitim Seminerleri"nin sekizincisi bu yıl Güneydoğu Anadolu'yu kapsıyordu. 1-7 Temmuz 1996 tarihleri arasında yürütülen seminerin organizasyonunu Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı ve Diyarbakır Tabipleri Odası üstlendi, eğitimciliğini ve rehberliğini ben yaptım.

Seminere katılan Halk Sağlığı Araştırma Görevlileri ve doktora öğrencileri aşağıdaki kurumlardan gelmişlerdi:

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi	: 2 kişi
Çapa Tıp Fakültesi	: 1 kişi
Dokuz Eylül Tıp Fakültesi	: 2 kişi
Ege Tıp Fakültesi	: 2 kişi
Dicle Tıp Fakültesi	: 3 kişi
İskenderun Devlet Hast.	: 1 kişi

Ön listede ayrıca ismi bulunan 6 kişi katılmadılar. İskenderun'dan gelen arkadaşımız hekim olmayıp, Devlet Hastanesi Müdürlüğü yapmakta idi. Az kişi ile seminer yapmak elbet daha verimli ve keyifli ama keşke her fakülteden bir kaç Halk Sağlığı öğrencisi çok çarpıcı ve eğitici olan bu seminere katılabilseydi.

Seminer oldukça "hareketli" geçti. Vertikal olarak Dicle Üniversitesi Rektörlüğü ve Tıp Fakültesinden Sağlık Müdürlükleri, çeşitli başkanlıklar, Sıtma Savaş, Verem Savaş, AÇS Dispanserleri, Hastaneler, Hıfzıssıhha Laboratuvarı ve Sağlık Ocağına kadar değişik sağlık kuruluşları ziyaret edildiği gibi horizontal olarak da Diyarbakır, Çermik, Batman, Mardin, Urfa, Adıyaman gibi geniş bir coğrafya tarandı. Ayrıca Diyarbakır, Urfa ve Adıyaman Belediye Başkanlıkları, Çermik Hamamı ve Rehabilitasyon Merkezi, Batman Rafinerisi, Atatürk Barajı, Adıyaman'da Teksko Fabrikası gezildi, yetkililerden bilgi alındı. Gerek ziyaret edilen kuruluşta, gerek seyahat sırasında otobüste ve gerekse akşamları bol tartışma yapıldı. Sorunları yerinde görmek,

* Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD. Öğretim Üyesi, Prof. Dr.

çözüm için yapılanları yetkililerden dinlemek ve sonra tüm bunları değerlendirmek hepimizin bilgisine, dünyaya bakış açımıza çok şey kattı. Bölgedeki olağanüstü hal uygulaması gezimizi herhangi herhangi bir şekilde etkilemedi; yollarda veya ziyaret edilen beldelerde güvenliğimiz hiç bir şekilde tehlike altında değildi.

Gezimizin önemli bir boyutu da tarih ve turizm idi. Güneydoğu Anadolu her ikisi açısından da çok zengin. Diyarbakır tek başına bile turistik bir gezinin objesi olabilecek nitelikte. Bir de bunun üzerine 11.000 yıllık tarihi olan Hasankeyfi, mimari harikası taş evleri, han cami ve kiliseleri ile Midyat, Mardin ve Urfa, yine Mardin'de 1500 yıllık süryani manastırı, Deyr-ül Zafeyran'ı, muhteşem Malabadi Köprüsü'nü eklerseniz gezinin turizm açısından da ne kadar yoğun geçtiğini anlayabilirsiniz. Hele son gece/gün yapılan Nemrut Dağı, Arsenia, Kahta Kalesi ve Cendere köprüsü gezisi seminerin zirvesi oldu. Bölgenin binlerce yıllık tarihi ile ve çok karmaşık dinsel, etnik kökenleri ile karşılaşmak bizleri derinden etkiledi. Her yerde gördüğümüz sıcak ilgide, misafirperverlikte bu kültür zenginliğinin payı olsa gerektir.

Seminere katılanların ortak görüşü, seminerin her açıdan çok yararlı olduğu ve iyi organize edildiği idi. Bu zor organizasyonda özellikle Diyarbakırlı meslektaşlarımıza önemli görev düştü ve bu görev layığı ile yerine getirildi. Ziyaret edilecek yetkililerle önceden görüşülerek randevuların ayarlanması, üniversiteden bizi taşıyacak olan küçük otobüsün temini, çok rahat ve ucuz olarak gecelediğimiz kamu kuruluşu misafirhanelerinde yer ayrılması onlara kaldı. TTB Halk Sağlığı Kolu ise katılımlar listesi ve programı çok geç bildirildiği, katılanların hazırlanabilmeleri amacıyla TTB'ce yayınlanan çeşitli Güneydoğu raporlarından birer kopye göndermediği için eleştirildi.

Son gece oturup semineri değerlendirdik. Gelecekteki seminerler açısından yararlı olabileceğini düşünerek bu değerlendirmenin bazı noktalarını belirtmek isterim.

- Seminerin ismi "Gezici eğitim semineri" yerine "Gezici

seminer" olarak değiştirilmeli.

- Seminerlerden önce katılacaklara, gezilecek bölge ile ilgili dökümanlar gönderilerek hazırlanmaları sağlanmalı. Bölgeyle ilgili döküman, araştırma vb. yoksa ilk gün kapsamlı bir sunu ile bölge ve sağlık sorunları tartışılmalı. Bizim seminerimizde aslında Dicle Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Ersan İlçin'in bölge sorunlarını tanıtımıyla başladı. Ama sorunların her boyutunu tanımaya (örneğin, bölgede çalışan sağlık personelinin karşılaştığı sorunlar) zaman kalmadı.

- Seminerde çok değişik sağlık kurumlarını gezip görme ile bunları yeterince tartışabilme arasında denge sağlanmalı. Çok gezip, görmek iyi ama bunlar tartışılmazsa hazmedilemiyor, eğitici olmuyor. Öte yandan halk sağlıkçılar oturdukları yerde saatlerce, günlerce tartışabilirler. Bunun da fazla yararı yok.

- Tutturulması gereken diğer bir denge çok değişik nitelikte kuruluşların gezilmesi ile bunlardan bazılarını feda edip belli diğer konularda (örneğin iş sağlığı, bulaşıcı hastalıklarla savaş, sağlık hizmetleri örgütlenmesi vb.) yoğunlaşılması arasında idi. Örneğin, biz hem her basamaktaki ve her nitelikteki sağlık kuruluşunu gördük, hem yerel örgütlenme ile, hem tıp eğitimi ile, hem iş sağlığı ile ilgilendik. Ama bu yoğunluk arasında bir sağlık evini ziyaret edemedik. 5-6 sağlık ocağı ziyaret ettik ama sağlık ocağı personeliyle derinlemesine konuşamadık, Ev

Halkı Tesbit Fişlerine, Kişisel Sağlık Fişlerine bakamadık, mahallelere girdik ama yerli halk ile, köylülerle yeterince ilişki kuramadık. Aynı şekilde, her gittiğimiz kentte su işleri ile ilgili belediye yetkilisiyle konuştuk ama su klorlanmasını yerinde görmeye zamanımız kalmadı. Bu da ayarlanması zor olan bir denge. Sorun, belki daha baştan hangi konu üzerine yoğunlaşılacağı belirlenerek aşılabilir.

- Organizasyon açısından da bazı dersler çıkardık. Örneğin, ziyaret edilecek kuruluşlardan telefonla randevu alınmasının bazen yeterli olmadığı, unutulmaması açısından yazılı olarak da onay alınmasının yararlı olacağını öğrendik. Her gün akşam genel tartışma için bir iki saat ayrılması gerektiği ortaya çıktı. Genel Halk Sağlığı tartışmasından önce kısa bir süre için o günün ziyaretlerinin, organizasyon açısından, olumlu ve olumsuz yönlerinin değerlendirilmesinin yararlı olacağı kanısına vardık. Herkesten para toplayıp, tek kişinin harcamaları yapmasının da işleri kolaylaştıracağını gördük.

Okuduğunuz bu rapor "Gezici Eğitim Semineri"nin tanıtımı ve değerlendirmesiyle ilgili oldu. Oysa biz Güneydoğu, Anadolu ve sağlık sorunları ile ilgili pek çok gözlemlerde bulunduk, veri topladık, çok şey öğrendik. Bunları sizlere ayrı bir rapor halinde sunmamız ve sizleri de bilgilendirmemiz gerektiğini düşündük. Böylece belki bizi cömertçe ağırlayan bu bölgeye karşı borcumuzun birazını öderiz ve belki yakın gelecekte mutlaka tekrarlanması gereken Güneydoğu Anadolu Seminerine ilginizi çekeriz.